

TÓTFALUSI ISTVÁN

MAGYARÍTÓ SZÓTÁR

A MAGYAR NYELV KÉZIKÖNYVEI XX.

Sorozatszerkesztő

KISS GÁBOR

A Magyarító szótár célja mindazon magyar szavak föltüntetése az idegen szó mellett, amelyeknek jelentését a közhasználat együttesen betudja az idegen szóba, ezzel is tanúságot téve arról, hogy az idegen szavak használata a legtöbb közönséges esetben szellemi zavarosságra mutat. Minthogy pedig egy magyar szó majdnem minden alkalommal pontosan megfelel az idegen szó jelentésének, idegen szó használatára nem jogosít fel az árnyalati különbségre való hivatkozás sem. De micsoda árnyalati különbségről is beszélhetünk ott, ahol az idegen egész csoport hazait tûr ki a nyelvhasználatból, holott éppen a csoport tagjai kell, hogy az alapjelentésen belül egymástól különbözzenek. [...]

Szerzõnk munkája igen hasznos és értékes és minthogy az idegen szó valóságos jelentését is adja, a pusztán erre szorítókozó legkitûnõbb szótáraknál is alkalmasabb és ajánlhatóbb.

József Attila írása Tolnai Vilmos Magyarító szótáráról.

Századunk, 1929. március 189. oldal

TÓTFALUSI ISTVÁN

MAGYARÍTÓ SZÓTÁR

Idegen szavak magyarul

TINTA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2011

Főmunkatárs

KISS GÁBOR

Lektor

KICSI SÁNDOR ANDRÁS

Az anyaggyűjtésben közreműködött

HEISZER GYULA

JÓJÁRT BARBARA

WINDISCH ZSUZSANNA

ISSN 1589-4371

ISBN 978-963-9902-76-3

© Tótfalusi István, 2011

© Tinta Könyvkiadó, 2011

A kiadásért felel

a TINTA Könyvkiadó igazgatója

Borítóterv és tipográfia: Temesi Viola

Műszaki szerkesztő: Bagu László

Minden jog fenntartva.

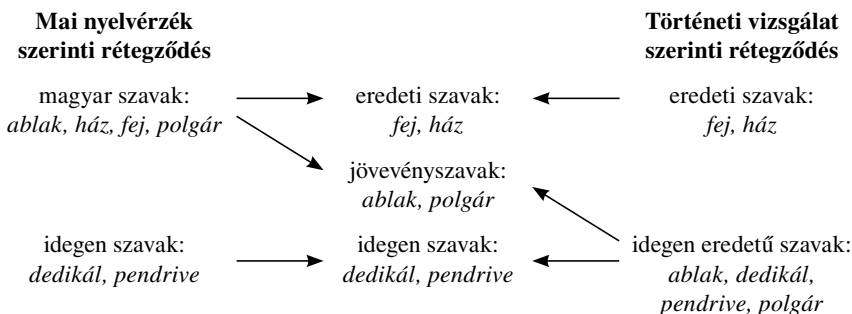
A mű sem részleteiben, sem egészében nem reprodukálható
semmilyen eljárással a jogtulajdonos előzetes engedélye nélkül.

ELŐSZÓ

Nyelvérzékünk napjainkban két nagy osztályt különböztet meg a szavak között. Vannak szavak, melyeket **magyar szavakként** tartunk számon. Ilyen az *apa, hal, méz, nyom, les, fej* szó, de magyarnak valljuk a *sátor, vásár, asszony, üveg, zsír, polgár, kilincs, piac, iskola* stb. szót is. Ezekkel szemben állnak az átlagos nyelvérzékű beszélő tudatában az **idegen szavak**, vagyis az olyan szók, mint az *aktív, coach, kartell, pendrive, perspektíva, videó* szó.

Ez a különbségtevés helyes és meg is oldható. Ha azonban a **magyarnak tartott szavak** eredetét nyomozni kezdjük, kiderül, hogy szókincsünknek ez a mai szemmel nézve egységes tömbje két rétegből áll. Az egyik az **eredeti szavak** rétege. Ebbe az ősi szavak (*ház, fal, les, nyom, jég, nyíl, nyelv*) és a belső nyelvi fejlemények (*anyag, csikó, cica, iránytű, zakatol*) tartoznak. – A másik réteget, a **jövevénytiszavak** csoportját az olyan szavak alkotják, melyek a más népekkel való régebbi érintkezéseink idején kerültek bele nyelvünkbe.

A fentiekből következik, hogy eredeti szavainkkal az idegen szavak csoportja áll szemben. Az idegen szavak csoportja sem oszthatatlan azonban. Mai nyelvérzékünk igen sok, nyelvészeti vizsgálat fényénél más nyelvből származó szónak idegen származását nem tartja már számon, nem különíti el őket nyelvünk eredeti elemeitől. Ezek, mint már utaltunk rá, a **jövevénytiszavak**. Jövevénytiszó például a szláv eredetű *ablak, iskola, kasza, medve, pálca, szalonna, széna* stb. vagy a németből való *cérna, páncél, polgár, selejt, torony* stb. Olyan szavak esetében viszont, melyeknél nyilvánvaló az idegen eredet a nyelvet használó közösség több tagja számára, **idegen szavakról** beszélhetünk. Ilyenek például a következők: *biológia, chatel, ciklon, dedikál, enciklopédia, garázs, kombájn, sport, technika, telefon* stb.

Szókincsünk rétegződése

Az **idegen eredetű szavakon** belüli két réteg, a nyelvben már teljes polgárjogot nyert **jövevényszavaknak** és a nyelvben való megmaradásért küzdő **idegen szavaknak** a csoportja nem különül el élesen egymástól, és nem nehéz meglátni azt sem, hogy az idegen szavak csoportján belül is nagy különbségek vannak az egyes szavak között.

A nyelvhelyességi szakirodalomban évtizedek óta rengetek vita folyt már arról, hogy mikor kell a nyelvünkbe máshonnan bekerülő új elemet szívesen fogadnunk, mikor kell ellene harcot indítanunk [Zolnai Béla 1940. *A műkedvelő Purista lelkialkata*. Szeged; Fábíán Pál 1959. Az idegen szavakról. In Lőrincze Lajos (szerk.): *Iskolai nyelvművelő*. Budapest. Tankönyvkiadó. 219–228; Grétsy László 1964. *Szaknyelvi kalauz*. Budapest. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó; Benkő Loránd 1978. Az idegen szavakról. *Magyar Tudomány*. 197–202, újraközölve: Benkő Loránd 2010. *Nemzet és anyanyelve*. Budapest. Tinta Könyvkiadó. 58–66; Grétsy László – Kemény Gábor (szerk.) 2005. *Nyelvművelő kézikönyvtár*. Budapest. Tinta Könyvkiadó. Idegen szavak szócikk]. Ebben a kérdésben a nyelvészek és a nem nyelvészek egyaránt két nagy táborra oszlanak. Az idegen szók ellenfelei, a puristák azt szeretnék, ha nyelvünkben az idegen szavak számát nagymértékben le lehetne csökkenteni, ha minél többük helyett magyar szó kerülne forgalomba. Velük szemben az idegen szavak barátai azt hirdetik, hogy fogadjunk be minél nagyobb számban idegen szókat, ez csak hasznára válik nyelvünknek, mert gazdagodik velük. Nem egységes azonban sem az egyik, sem a másik felfogás táborá. A puristák között voltak és vannak, akik minden idegen szót ki akarnak irtani nyelvünkéből, az idegen szók kedvelői között is akadtak és akadnak, akik szintén nem válogatnának, csak persze ellenkező módon: befogadnának minden idegen szót.

Mindkét szélsőséges álláspont hibás. Akik az idegen szavakat mind ki szeretnék irtani, nem számolnak a nyelvek fejlődésének azzal az általános törvényével, hogy minden nyelv szókincse gazdagodik más nyelvek szóanyagából. Akik pedig befogadnának minden idegen szót, érthetetlen szavak tömegét zúdítanák a nyelvbe, és ezzel tönkretennék. Az első álláspont a türelmetlenségnek, a második pedig a túlzott engedékenységeknek a megnyilvánulása.

Amikor a fölösleges idegen szavakról beszélünk, akkor nem a *rádió*-ról, a *film*-ről, az *atom*-ról, a *vírus*-ról és megannyi társukról folyik a vita, hanem arról az áradatról, amely főleg a szakmai indíttatású, de szélesebb köröknek szóló szövegeinket befogadásképtelenné, megemészthetetlené, érthetetlené teszi a köz számára.

Teljesen világos, hogy a fölösleges idegen szavakkal teletűzdelt szöveg éppúgy érthetetlen, mintha valaki ősz- vagy ómagyar szavakat újítana fel tömegesen, ha tájnyelvi kifejezések sokaságával terhelné meg mondanivalóját, vagy ha akár mai magyar köznyelvi elemek felhasználásával „saját szakállára” alkotna nyakatekert, felfoghatatlan kifejezéseket.

Napjainkban a magyar szövegek szó- és kifejezőkészletének érthetlenségét gyakran a más nyelvekből – napjainkban elsősorban az angolból – újonnan átvett szavak, kifejezések tömege és főként használatuk elburjánzása, a nyelvünk eredeti alkotóelemeit kiszorító terjedése okozza. A velük kapcsolatos nehézségek gyökere nemcsak az idegen „származásukban” van, hanem nyelvrendszerbeli, közlésbeli sajátosságaikban, hiszen legtöbbször sem hangtanilag, sem alakilag (pl. végződésükben) nem illeszkednek a magyar nyelvi rendszerbe. Mindemellett le kell szögeznünk, hogy a mérhetetlenül felszaporodott idegenszó-használat ügyét teljesen hamis volna valamiféle „magyar” – „nem magyar” problémaként beállítani. Nem fogadjuk el azt a felfogást, amely azt hirdeti, hogy minden egyes idegen szó olyan rés a magyar kultúra épületén, amelyen az idegen szellem benyomul, s megsemmisíti nemzeti értékeinket.

Véleményünk szerint egy szó önmagában nem jó vagy rossz, és főleg nem azért rossz valamely szó, mert idegen. Használhatóságának az a kritériuma, hogy jól szolgálja-e a meg-

értést, a gondolatközvetítést, a kapcsolatteremtést vagy sem. De még ez esetben is kérdés, hogy hol, mikor, milyen környezetben használjuk: szakmai szövegben, ismeretterjesztő írásban vagy éppen irodalmi műben, szakembereknek vagy laikusoknak.

A fölösleges idegen szavak használatának a következő elítélendő jelenségek az okai:

áltudományosság,
 arisztokratizmus,
 divatmajmolás,
 felkészületlenség,
 félműveltség,
 felületesség,
 gondolkodásbeli restség,
 igénytelenség,
 kényelemszeretet,
 nagyképűség,
 rangmutogatás,
 sietés,
 szakmai gőg,
 sznobizmus.

Bátran kijelenthetjük, hogy kerülnünk kell az előbbi, az idegen szavak túlzott, illetve helytelen használatával jellemezhető magatartást.

Sajnálatos módon napjainkban a magyar nyelvi műveltség alacsony fokú, a magyarul beszélők nagy részének nyelvi ismereteinek szintje alacsony. Anyanyelvünk még tudatosabb használatához kívánatos volna, hogy anyanyelvünk beszélői:

- 1) jobban tisztában legyenek a magyar nyelv szerkezeti sajátosságaival,
- 2) megfelelően ismerjék a nyelv változási folyamatainak a törvényét,
- 3) ismerjék a régi nyelvi elemeket felváltó új nyelvi elemek használati szükségességének beilleszkedési szabályait,
- 4) világosabb fogalmakkal rendelkezzenek a nyelv belső rétegződéséről és e rétegek egymáshoz való viszonyáról,
- 5) ismerjék a köznyelv és a szaknyelvek kapcsolatát és ellentétét,
- 6) bővebben fel legyenek vértelve a nyelvhasználati helyzetek környezettől való függőségének tudnivalóival,
- 7) szélesebb ismeretekkel rendelkezzenek a stílusbeli, esztétikai követelmények tudnivalóiról, különösen a mit?, mikor?, kinek? vonatkozásában,
- 8) tisztán lássák a nyelv közlési szerepében a közlők felelősségét és a felvevők igényeit,
- 9) a beszéd és írás során szemléletük középpontjába a megértést és hatékony megértést állítsák,
- 10) gazdag szókincsünk elemeiből a megfelelő szavakat építsék be közlésükbe.

Összefoglalva: minden nyelv a jövevényszavak sokaságát olvasztja magába fejlődésének évezredei során. Így a mi nyelvünk ősi alapkészlete is törökös, szláv, német, latin, román, francia, olasz és angol szavak ezreivel bővült. A sok évszázada magunkhoz fogadott szavak éppen ezért már nem is mondhatók idegennek, olykor csak a nyelvészek meg a szóeredet iránt különösképp érdeklődők tudják róluk, hogy nem az őshazából hoztuk őket magunkkal.

Végül tegyük fel a kérdést: mely szavak idegenek? Talán túl egyszerű meghatározásnak tetszik, pedig a lényegre tapint: azok a szavak idegenek, amelyeket a magyarul beszélők

többsége *annak érez*. Német eredetű jövevényszavaink közt vannak, amelyeket szinte mindenki jó magyar szónak fogad el: *cél, példa, erkély, cérna, bognár*, míg a *bríftasni, lichthóf, svindli* messziről mutatja német eredetét. Vagy a latinra térve, amely köztudottan a legbővebb forrása idegen szavainknak: kevesen tudják, hogy az *ostya, papiros, tégl*a is ugyanabból a nyelvből került hozzánk, amelyből a *generális*, a *kontinuitás* és a *divergencia*.

Az idegenség érzete, a fentebbiekből láthatóan, nem holmi titkos sejtelem, hanem jól érzékelhető dolgokon alapszik. A *cél, példa*, illetve az *ostya, papiros* és társaik legtöbbször régi jövevények, hangrendjük és hangalakjuk szépen hozzáidomult a törzsökös magyar szavakéhoz. A *bríftasni*-ről meg a többiről viszont füllel hallhatólag lerí, hogy csak nemrégiben érkeztek, nem volt elég idejük magyaros ruhát ölteni. A *generálist* és a hozzá hasonlókat pedig, ismét csak szokatlan hangalakjuk mellett, leginkább az jellemzi, hogy az elvont fogalmak köréhez tartoznak.

A MAGYARÍTÓ SZÓTÁR HASZNÁLATA

Nyelvünk a 19. század elejéig a latin gyámsága alá szorult, és ha igényesebb tartalmakat akart kifejezni, gyakran csak latin, francia és német szavak sokaságára támaszkodva tehette. Ezért volt múlhatatlan szükség a magyar nyelvújításra, amely nyelvünk őseréből merítve anyanyelvi szavakat alkotott az idegenek többsége helyébe.

Kazinczy Ferencnek, Szemere Pálnak és Bugát Pálnak korszakos jelentőségű munkálkodása még a következő évszázadban is hatott; az 1930–40-es évekre esett például a sportnyelv sikeres megmagyarítása. Túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy ma már nyelvünk minden rétegében és minden szintjén lehetőség van rá, hogy *lényegében* színmagyar szókinccsel maradtalanul kifejezzük mondanivalónkat.

Mégis azt kell látnunk, hallanunk, hogy nem mindenki él ezzel a nagy lehetőséggel. Nemcsak a szakmai szövegek tobzódnak olykor az idegen műszavakban, hanem újabban a sajtónyelv is. A sajtó nem küzd a vésszesen beözönlő idegen, főleg angol szavak ellen. Manapság az újdondász, aki ad magára, nem ismer földművelést, csak *agrárium*-ot, egyetem helyett *univerzitás*-ról ír, a *teátrum*-ok élére *direktor*-okat nevezet ki, a *muzsik*us-*ok instrumentum*-airól és az *orkesztra dirigens*-éről beszél, szívén fekszik a *literatúra* és a *poézis*, elmereng a *piktúra* és a *fotográfia* helyzetéről, és ha e sok fennkölségtől megfájdul a feje, az *apoték*a-ba megy, és bevesz egy *medicin*a-t.

Az idegen szavak elleni fellépés nyelvünk egészségének tanújele, egyszersmind a záloga is. Ennek a helyes és fontos törekvésnek azonban nem szabad boszorkányüldözéssé fajulnia. A bölcs mértéktartás, mint minden téren, itt is helyénvaló. A nyelvtisztító ötletekről mindig a nyelvközösség mondja ki a végső ítéletet. Annak idején a *telegram*-ot *távirat*-ra, a *telefon*-t *távbeszélő*-re magyarították. Az előbbi változást a nyelv elfogadta, az utóbbit nem igazán; a *távbeszélő* csak a hivatalos használatban maradt meg. A *cigaretta* helyett régebben ajánlott *szivarka* mára a kereskedelem nyelvből is kikopott. A *rádió*, *televízió* hasonlóképpen megrogzult nemzetközi formájában, s aligha lehetne ma már változtatni ezen.

Tegyük hozzá, hogy az elvben helyettesíthető idegen szavaknak is meglehet nagy néha a maguk létjogosultsága, akár az értelmi pontosság nevében, akár praktikus rövidegük okán. Drámaelemzésben a *monológ* odaillőbb, mint a *magánbeszéd*, a *fájl* jóval rövidebb az *adatállomány*-nál. Egyik-másik idegen szónak olykor patinája, sajátos hangulata van, amellyel személyt vagy helyzetet jellemezni lehet, ezért szépprózában, akár versben is megállja a helyét. *Ha! infámis rossz kerti bor!* – írta Arany János. Írhatott volna *gyalázatos*-t, ám csalhatatlan nyelvérzéke az idegen szót találta odaillőbbnek.

Azonban az idegen szavak mindennapos indokolatlan használata mögött többnyire a tudáskosság, a feltűnési viselkedés áll, és a rossz divat sajnos gyorsan terjed. Nagy úr a hanyagság és a kényelem is, hiszen olykor némi szellemi erőfeszítést kíván, hogy az idegen szavak teljes értékű magyar megfelelőit előkeressük.

A MAGYARÍTÓ SZÓTÁR JELLEGE

A magyarító szótár átmenet az *idegen szavak szótára* és a *szinonimaszótár* között, ám egyikkel sem azonos. Természetesen az előbbihez áll közelebb, hiszen címszavai *idegen szavak*, ám ezekről nem ad fogalmi meghatározást, hanem azokat a magyar szavakat vagy egyszerű szókapcsolatokat sorolja elő, amelyek az adott idegen szó helyett a mondatba illeszthetők. Ebből következik, hogy a magyarító szótárban nem kereshető bármely idegen szó. A legtöbb esetben kimaradnak azok, amelyeknek nincs egyszavas magyar megfelelője, hanem *csak* fogalmi meghatározást lehet adni. *A víz molekulája két hidrogénatomból és egy oxigénatomból áll* – ebben a mondatban a *molekula* szó helyébe aligha tehetnénk azt, hogy *az anyagnak az a legkisebb része, amely még megőrzi kémiai sajátosságait*. Ugyanezen okból hiányzik szótárunkból az *atom* is, valamint a *vitamin*, a *hormon*, a *kromoszóma*, a *rádió* és még jó néhány olyan szó, amelynek nincsen pontos, egyszavas magyar megfelelője.

Néhány – elsősorban új – idegen szó esetében kivételt tettünk, és többszavas megfelelőket is megadtunk. Szótárunk ily módon idegen szavak értelmező szótáraként is használható, hiszen a megadott magyar megfelelők köre az értelmet is kellőképp megvilágítja.

Szótárunk úgynevezett kínálati szótár, tehát az olvasó ösztönös nyelvérzékére és nyelvi tapasztalataira bízva, hogy a címszóhoz ajánlott magyar megfelelők közül válassza ki a mondatába leginkább illőt.

A Magyarító szótárban 12 600 idegen szónak van feltüntetve egy-kettő, olykor még több magyar megfelelője az idegen szó jelentései szerinti csoportokban. Az idegen szavak mellett összesen 21 700 különböző magyar szót sorol fel szótárunk (33 800 előfordulással, hiszen egy-egy magyar szó több helyen is előfordulhat, így például a *tanácskozás* megtalálható a *konferencia* és a *kongresszus* mellett is.)

A szótár 12 600 tulajdonképpen szócikk mellett 1650 utalást (*lásd még-et*) is tartalmaz. Ezek segítik az olvasót, hogy az adott idegen szóval egy fogalomkörbe tartozó, illetve hasonló jelentésű másik idegen szóval összevethesse a szót.

A SZÓTÁRBAN HASZNÁLT JELÖLÉSEK

A vastag betűs címszó után, ahol szükséges, a kiejtés áll szögletes zárójelben, pl.:

know-how [nóhau] ⇨ szakértelem

chef d'oeuvre [sedóvr] ⇨ remekmű, főmű, mestermű

A címszó magyar megfelelői, ismét csak a szükségnek megfelelően, egy vagy több szinonimasorban, „bokorban” helyezkednek el aszerint, hogy a címszó egy vagy több eltérő jelentésben, értelmi árnyalatban használatos-e. Az első bokor a címszó után ⇨ jellel bevezetve következik, a többi mind új bekezdésben, szintén ⇨ jellel indítva áll:

akció ⇨ cselekedet, cselekmény, eljárás

⇨ tevékenység, tett, cselekvés, hatás

⇨ mozgósítás, megmozdulás, művelet

- ✧ támadás, kezdeményezés, előretörés
- ✧ kiárusítás, engedményes árusítás
- ✧ † keresetlevél
- ✧ lásd még *kampány*; *iniciatíva*

A példaképpen idézett szócikk utolsó sorában, *lásd még* után azokra a szótárunkban is szereplő idegen szavakra utalunk, amelyeknek a jelentése közel áll a címszóéhoz, illetve annak egyik vagy másik jelentésárnyalatához. Ha az utalózott szavak eltérő jelentéssorhoz kapcsolódnak, akkor pontosvessző választja el őket egymástól.

Az előző példa utolsó előtti sorában a sor elején a † jelet látjuk. Ez szótárunkban mindig az elavultságra utal, ez esetben arra, hogy számos mai jelentése mellett az **akció** a régiségben 'bíróvási keresetlevél' értelemben is használatos volt. Ugyanúgy a következő példában is:

- bumlizik** ✧ utazgat, döcög, ingázik
 ✧ † csatangol, kószál, csavarog

Közvetlenül a címszó után is állhat †; ilyenkor azt közli, hogy az illető idegen szó minden jelentésében kiszorult a használatból, hogy valószínűleg csak klasszikus irodalmi művekben vagy történelmi olvasmányainkban találkozunk vele. Pl.:

- burkus** † ✧ porosz
diéta² † ✧ országgyűlés
 ✧ napidíj

Előfordul végül, hogy a † jel magának a megadott magyar megfelelőnek a régies voltát jelzi:

- génusz** ✧ védő szellem, † nemtó
 ✧ lángész, lángszellem
 ✧ tehetség

A címszóhoz ajánlott magyar megfelelők kiválasztását inkább nehezebben, mintsem könnyebben, ha sok más szótár mintájára megjelölnénk az ajánlott szavak szófaját, nyelvi vonzatát, stílárius minősítését vagy jellemző szókapcsolatait. Egyedül a szófaji megjelölés szerepel olykor szótárunkban, például (határozóként:), amely így értendő: a mondatban határozóként is használatos. A címszót, ha az többféle szófajban fordul elő, külön megjelölés nélkül követik a jellemzőbbik szófajhoz tartozó példák, és csak az átváltás előtt jelenik meg a másik szófaj jele, mint az alábbi példában:

- morális** ✧ erkölcsi, erkölcsstani
 ✧ erkölcsös, tisztességes, becsületes, helyes
 ✧ (főnévként:) erkölcsbölcselet

A MAGYARÍTÓ SZÓTÁR KÉT CÉLJA

Anyanyelvünk iránt érzett felelősségünk tudatában nyújtjuk át szótárunkat azoknak, akik ugyan szívügyüknek érzik a szép, magyaros fogalmazást, de segítségre volna szükségük: olyan szótárra, amelyben könnyen meglelhetik az adott helyzetben az idegen helyett használható magyar szót vagy szavakat.

Szótárunknak a fenti magyarító szótári feladata mellett van egy másik hasznos szolgáltatása is. Ugyanis szótárunk a benne fellelhető 12 600 régi és új idegen szónak sajátos módon

magyarázataát is adja a mellettük felsorolt magyar megfelelők által. Ezért hasznos kézikönyvként is forgatható egy-egy nem világos jelentésű, kevésbé vagy félreismert idegen szó értelmének pontos meghatározásához.

A *Magyarító szótár* közreadásával A TINTA Könyvkiadó fel kívánja hívni minden magyarul beszélőnek a figyelmét arra, hogy mindnyájunk számára erkölcsi kötelesség a világos, érthető, egyértelmű beszéd és írás. Anyanyelvünkért való féltő gond, aggodás és szeretet vezérel, mikor kijelentjük, hogy nyelvünk tudatos használatára van szükség, meggyőződésünk, hogy ehhez hatékony segédeszköz a *Magyarító szótár*.

A TINTA Könyvkiadó várja az olvasók észrevételét, hiszen a *Magyarító szótár* szerkesztési munkálatait – az idegen szavak folyamatos felbukkanása miatt – szinte lehetetlen lezárni. Egyrésztől javaslatokat várunk a szótárban már meglévő anyag pontosítására, másrésztől örömmel fogadjuk a szótárnak új idegen szóval és annak magyar megfelelőivel való bővítésére szolgáló ötleteket. A javaslatokat a

www.tintakiado.hu/magyarito-bovites

honlapon keresztül tehetik meg.

A SZERKESZTÉS ÉS AZ ANYAGGYŰJTÉS SORÁN FELHASZNÁLT SZÓTÁRAK

- BARTHA Lajos 1981. *Pszichológiai értelmező szótár*. Budapest. Akadémiai Kiadó.
- BÍRÓ Endre 1996. *Magyar jogi kisszótár. Jogi szakkifejezések, jogban használt idegen szavak, köznap-i jelentésüktől eltérő tartalmú jogi fogalmak szótára*. Budapest. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- BÓDI Zoltán 2010. *Infoszótár. Informatikai fogalmak eredete, magyarázata és használata*. Budapest. Tinta Könyvkiadó.
- BŐLCSKEI Gusztáv – LENKEY István 1991. *Idegen eredetű vallási szavak és fogalmak szótára*. Debrecen. Ethnica.
- BRENCSÁN János 1983. *Új orvosi szótár*. Budapest. Akadémiai Kiadó.
- BRENCSÁN János – KRÚDY Erzsébet 1997. *A család orvosi kisszótára*. Budapest. Vince Kiadó.
- BUDA Attila 2000. *Könyvtári ismeretek kisszótára*. Budapest. Korona Kiadó.
- COLLIN, Simon 2000. *Angol–magyar PC & Internet számítástechnikai értelmező szótár magyar–angol szószeddettel*. Budapest. Panem Kiadó.
- DARVAS Gábor 1974. *Zenei minilexikon*. Budapest. Zeneműkiadó.
- FRIGYES Andor 1962. *Írányítástechnika*. Budapest. Terra Kiadó.
- GREGUSS Ferenc 1996. *Technikai vademecum*. Budapest. Móra Könyvkiadó.
- KELEMEN Béla 1906. *Jó magyarság. Tanácsadó a magyar nyelvtan és helyesírás kétséges eseteiben*. Budapest. Athenaeum Kiadó.
- KIS Ádám 1986. *Mi micsoda magyarul a számítástechnikában?* Budapest. Tömegkommunikációs Kutatóközpont.
- KISS Gábor 2005. *Magyar szókincstár. Rokon értelmű szavak, szólások és ellentétek szótára*. Budapest. Tinta Könyvkiadó.
- KISS Gábor – PUSZTAI Ferenc 1999. *Új szavak, új jelentések 1997-ből*. Budapest. Tinta Könyvkiadó.
- KOVÁCS K. Pál 1958. *Általános elektrotechnika*. Budapest. Terra Kiadó.
- LUKÁCS László 1966. *Üzemszervezés, üzemgazdaság*. Budapest. Terra Kiadó.
- MOSONYI Emil 1959. *Hidraulika és műszaki hidrológia*. Budapest. Terra Kiadó.
- PALOTÁS László 1958. *Építőanyagok*. Budapest. Terra Kiadó.
- PINTÉR Jenő 1938. *Magyar nyelvvédő könyv*. Budapest.
- RÉDEY István 1969. *Földrajzi helymeghatározás*. Budapest. Terra Kiadó.
- SZEPESI György – SZÉKELY Béla 1980. *Rendszerismeret, operációkutatás*. Budapest. Akadémiai Kiadó.
- TÓTFALUSI István 1994. *Nyelvi vademecum*. Budapest. Móra Könyvkiadó.
- VADAS József 1994. *Művészeti vademecum*. Budapest. Móra Könyvkiadó.
- VAMOS György (szerk.) 1964. *Papíripar*. Budapest. Terra Kiadó.
- VERBÉNYI István – ARATÓ Miklós Orbán 1989. *Liturgikus lexikon*. Budapest. Ecclesia Kiadó.
- VÉRTESY Miklós 1987. *Könyvtárosok kislexikona*. Budapest. Múzsák Közművelődési Kiadó.
- ZÁDOR Anna 1984. *Építészeti szakszótár*. Budapest. Corvina Kiadó.

A fenti szótárakon kívül a szerkesztés során figyelembe vettük a TINTA Könyvkiadó honlapján 2006 és 2010 között működtetett *idegen szavak* szótárában a felhasználók által gyakran feltett kérdéseket.

KORÁBBAN MEGJELENT FONTOSABB MAGYARÍTÓ KIADVÁNYOK ÉS IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRAI

- BABOS Kálmán 1865. *Közhasznú magyarázó szótár a magyar irodalmi művekben, magán és hivatalos iratokban, hírlapokban, folyóiratokban és társalgási nyelvben gyakrabban előforduló idegen szavak megértésére és helyes kiejtésére.* Pest.
- BABOS Kálmán 1899. *Közhasznú magyarázó szótár a nyelvünkben gyakrabban előforduló idegen szavak és szólások megértésére és helyes kiejtésére.* Budapest. Franklin Társulat.
- BAKOS Ferenc – PÉNTÉK János – TEISZLER Pál (szerk.) 1979. *Idegen szavak szótára.* I–II. Bukarest. Kriterion Könyvkiadó.
- BAKOS Ferenc (főszerk.) 2002. *Idegen szavak és kifejezések szótára.* Budapest. Akadémiai Kiadó.
- CSORBA Ferenc 1930. *Idegen szavaink szófejtő magyarázatokkal.* Budapest. Athenaeum Kiadó.
- FEHÉR Géza 1944. *Magyarító szójegyzék.* Budapest.
- FÜREDI Ignác 1891. *Közhasznú szótár a szó-származtatás és kiejtés megjelölésével.* Budapest.
- HOROVITZ Jenő (szerk.) 1936. *Idegen szavak magyarázata.* Budapest. Népszava Könyvkereskedés.
- KELEMEN Béla 1920. *Idegen szavak és nevek szótára. Az idegennyelvű szállóigék és szólások magyarázatával a kiejtés elve alapján.* Budapest. Athenaeum Kiadó.
- KOVÁTS Sándor 1946. *Idegen szavak szótára.* Pécs. Pannónia.
- KUNOSS ENDRE 1835. *Gyalulat, vagy is megmagyarosított jegyzéke azon idegen szavaknak, melyek különféle nyelvekből kölcsönözttévé, a magyar beszédben és írásban korcsosítva vagy eredetikép használtatnak.* Pest.
- MOLNOS Angéla 2000. *Magyarító könyvecske.* Debrecen. LSZM.
- PRÉM József (szerk.) é. n. *Idegen szavak szótára a nagyközönség számára.* Budapest. Magyar Kereskedelmi Közlöny Hírlap- és Könyvkiadó-vállalat.
- RADÓ Antal (szerk.) 1921. *Idegen szavak szótára. Együttal a nálunk használatos idegennyelvű szólásmódok és szállóigék magyarázata.* Budapest. Lampel R. Kk. R. T. Könyvkiadóvállalata.
- RATHMANN János 1988. *Idegen szavak a filozófiában. Az arkhétól a zóon politikonig.* Budapest. Kosuth Könyvkiadó.
- SÁNDOR Kálmán 1949. *Idegen szavak marxista magyarázatokkal.* Budapest. Szikra.
- SZÉCSI Ferenc (szerk.) 1943. *Idegen szavak nagyszótára. Magyar és eredeti helyesírással, a származás feltüntetésével; az idegen szólásmódok és szállóigék magyarázatával.* Budapest.
- SZENTGYÖRGYI Ede (szerk.) 1942. *Idegen szavak magyar szótára.* Budapest. Danubia.
- TOLCSVAI Nagy Gábor 2007. *Idegen szavak szótára.* Budapest. Osiris Kiadó.
- TOLNAI Vilmos (szerk.) 1900. *Magyarító szótár a szükségtelen idegen szavak elkerülésére.* Budapest. (Második, bővített és javított kiadás: 1928.)
- TÓTFALUSI István 2001. *Idegen szavak magyarul.* Budapest. Tinta Könyvkiadó.
- TÓTFALUSI István 2008. *Idegenszó-tár. Idegen szavak értelmező és etimológiai szótára.* Budapest. Tinta Könyvkiadó.
- VERESS István (szerk.) 2001. *Idegen szavak zsebszótára.* Budapest. Editit Kiadó.